

Romanæ sedis præfulem merito beati Petri apostoli per universum orbem primatum obtinere sacerdotii, & statutis synodalibus solere tribuere firmitatem.

Præterea synodus alia universalis, cui Nicolaus præfedit, *Si quis*, ait (4), dogmata, vel decreta pro catholica fide aut ecclesiastica disciplina a sedis Apostolica præfule promulgata contempserit, *Anathema sit*. Quam fere sententiam Lucius 3. accepit cap. *Ad abolendam, de hereticis*.

Leo quoque huius nominis nonus in epistola Synodica ad Petrum Antiochenum Patriarcham astruit, sanctam Romanam & Apostolicam ecclesiam caput esse omnium ecclesiarum, ad quam maiores causas esse referendas, *Concilia*, inquit, *omnia, & sanctus sanctorum rex regum confirmant*. Præterea concilium Lateranens. sub Innoc. 3. sic habet (5). *Nolumus quicquam abbati Ioachim derogari, cum omnia scripta sua assignari mandaverit, Apostolica sedis iudicio approbanda, vel etiam corrigenda, firmiter confitens se illam fidem tenere, quam Romana tenet ecclesia, quæ disponente domino cunctorum fidelium mater est & magistra*. Quod idem concilium Lugdunense sub Gregorio docuit (6) *Ex Domini itaque institutione Romana ecclesia fidelium magistra est, ac proinde Romanus episcopus Petro succedit in ecclesiæ magisterio*. Idem tradit concilium Lugdunense (7) sub Innoc. 4. Idemque omnino tradit concilium Tridentinum, Sess. 7. in hæc verba. *Si quis dixerit, in ecclesia Romana, quæ omnium ecclesiarum mater est & magistra, non esse veram de baptismi sacramento doctrinam, Anathema sit*.

Concilium vero Lugdunense sub Gregorio dicit (8) Romanum pontificem esse vicarium Iesu Christi, successorem Petri, rectorem ecclesiæ universalis.

At concilium Viennense sub Clemente asserit (9), dubia fidei declarare ad sedem Apostolicam duntaxat pertinere.

Præterea patres concilii Florentini, *Definimus* (inquiunt)

(4) 25. quæst. 2. cap. *Si quis*. (5) *De summa Trinit. cap. Damnamus*, (6) *De sum. Trinit. in 6.* (7) *De hom. cap. unic. in 6.*

(8) *Cap. ubi periculum de election. in 6.* (9) *Clementin. unica de summa Trinit.*

sanctam Apostolicam sedem, & Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum: & ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere: & ipsi in beato Petro pascendi & gubernandi universalem ecclesiam a Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse: sicut in gestis œcumenicorum conciliorum continetur. Hactenus concilium Florentinum. Sed conciliorum testimonia satis multa retulimus, rationibus modo Theologicis ea, quæ posuimus, corroboranda sunt: idque magis, Romanum pontificem, cum de fide iudicat, errare non posse.

CAPVT VII.

Rationibus Theologiæ probat, Romanum Pontificem fidei controversiis finiendis errare non posse.

ROMANUM Pontificem in Petri locum, fidem, auctoritatemque succedere, ecclesia ab Apostolorum tempore semper agnovit. Quod, quoniam totius orbis consensione usuque firmatum erat, ne Ariani quidem negare potuerunt, ut Sozomenus libr. 4. histor. trip. cap. 15. & 16. prodidit. Ad Romanam porro sedem episcopus ecclesiarum in causis quibusque gravissimis provocasse, ab illius ore fideles, fidei semper oracula petiisse, illius iudicium catholicos omnes in religionis controversiis expectasse, illius denique & vim & auctoritatem sacra omnia efflagitasse concilia adeo certum, & manifestum est, ut sim ego ineptus, si velim ostendere. Quibus ex rebus, quoniam negari non possunt, conflatur & efficitur id quod quærimus argumentum, quo ex multis magnisque haud facile quis dixerit aliud, aut evidentius, aut certius. Si enim legum Christi interpret nullus sanior est, quam perpetuus ecclesiæ usus, ecclesia vero in fidei, religionisque quæstione ac cæteris gravissimis controversiis non ad Antiochenum, Alexandrinum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Mediolanensem, Parisiensem, Coloniensem, Toletanum aut

Bracharensem episcopos, sed ad Romanum omni semper ætate recurrit: quis dubitet, hunc esse, quem ut successorem Petri, ita quoque doctrinæ Apostolicæ magistrum, quæstionumque de fide iudicem habemus? Nam si aliquem eiusmodi post Petrum, ad ecclesiam instituendam atque in veritate continendam reliquit Christus, nimirum aut hic est, aut nullus est. Quippe cum de aliarum ecclesiarum episcopis nulla quæstio sit, quin non fuerint loco Petri, universalis ecclesiæ doctores pastoresque a Deo dati. Romanus igitur episcopus, ecclesiæ usu interpretante, ille est, cui Dominus in Petro, ait, *Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni cælorum, & quodcumque solveris, &c.* ac rursus, *pasce oves meas, & iterum, ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu confirma fratres tuos.*

Quid? quod ipso etiam rerum experimento comperimus, Christi de Petro & successoribus vaticinia in ecclesia Romana manifestius impleri? Hanc enim constat, fixam & immobilem, orbe etiam toto omni illam machinarum genere quætiante, in fide & auctoritate Petri permansisse. Et cum cæteras Apostolorum ecclesias, vel ab infidelibus occupatas sine fidei vestigio, vel ab hæreticis aliquando affectas viderimus: at adversum hanc unam Romanam sedem nec Pagani, nec hæretici prævalere potuerunt. Pugnatum est siquidem vehementer non a Græcis solum, sed ab aliis plerisque totius orbis episcopis, ut hoc Romanæ ecclesiæ privilegium labefactaretur. Atque habebant pro se illi quidem & imperatorum arma, & maiorem ecclesiarum numerum: nunquam tamen efficere potuerunt, ut aut Romani pontificis potestatem abrogarent, aut in alium transferrent episcopum. Quin imo, qui a Romana quidem Sede defecerunt, hi schismatici semper in ecclesia sunt habiti: qui vero huius sedis de fide iudicia detrectarunt, hæretici. Quæ profecto omnia satis ostendunt, non humano, sed divino decreto ecclesiam Romanam & cæteris esse præpositam, & Petri privilegia iure sibi suo vendicasse, & eam demum petram esse, supra quam Christus universalem construxit ecclesiam, adversus quam portæ inferi prævalere non possunt. Quod ni ita esset, qui potuisset ecclesia Romana tot tamque magnis principibus repugnantibus,

bus, tam multis hæreticis contradicentibus, tam variis ecclesiis defectionem molientibus obsistere? Quod si commentitia, vanaque opinione hoc Romani episcopi privilegium Theologi asseruissent, non tam stabilis sententia permaneret, nec confirmaretur diuturnitate temporis, nec una cum sæculis, ætatibusque hominum inveterasset. Etenim videmus opiniones fictas atque vanas, viris præsertim eruditis adversantibus, diuturnitate extabuisset. *Opinionam enim commenta delet dies, fidei iudicia confirmat.* Adde, quod Apostolicarum traditionum sinceritas non posset ad nos usque fervari, alias ecclesias hæreticis episcopis toties occupantibus, nisi una sedes Apostolica, inter tot orbis tumultus, fixa, intemerataque consisteret. Ad hæc cum concilia & provincialia & generalia sine Romani pontificis auctoritate nonnunquam erraverint, nunquam autem si Romani episcopi auctoritate firmata sunt, satis persuasum esse debet, conciliorum, atque adeo totius ecclesiæ firmitatem a Romano pontifice derivari. De quo, quoniam in loco superiore multa diximus, illinc lector assumet, quæ ad huius argumenti explicationem pertinebunt. Atque si definienda fidei quæstione Romanus episcopus errare posset, redditur statim incerta nobis multarum hæresum condemnatio: pleræque enim non sunt damnatæ per generalis concilii, sed per Romanæ ecclesiæ iudicium & decretum. Præterea, si inter patres concilii est controversia, vel de intellectu sacrarum literarum, vel de unoquolibet libro an canonicus sit, necne, vel de alia huius generis quæstione, ad hanc litem componendam iudicem ponere necesse est, cuius tamen, si errare possit, incertum iudicium erit. Iudex autem inter patres concilii dissidentes nullus in ecclesia nisi Romanus episcopus est agnitus.

Præterea, ecclesiæ consuetudo hoc manifeste declarat. Nunquam enim admittitur appellatio in causis fidei a sede Romana, sed hereticos ab ea iudicatos ecclesia semper hæreticos etiam iudicavit. Et certe si Romanæ sedis iudicium fallax esset, concilii vero esset verax & certum, naturæ, rationi, veræque Theologiæ is adversaretur, qui appellationem a pontifice ad concilium denegaret. Quo uno argumento ostendit Gelasius sedem Apostolicam de tota ecclesia iudicare, ipsam

vero ad nullius pertinere iudicium. Iam illiusmodi appellationes, in fidei praesertim dogmate, ecclesia nescit, nam iis haeretici solum utuntur. Quod si ad singulos haeticos condemnandos opus esset congregare generale concilium, cum id sepe numero non modo difficile, verum etiam impossibile sit, licebit profecto interim haeticis impune vivere, donec synodus e tota ecclesia cogatur. Id si alienum esse constat a Christi providentia, fateamur potius Romanae sedis auctoritatem satis esse ad haereses revincendas. Ita fiet, ut huius tribunalis de fide iudicium certum omnino habeatur. Quid, quod non solum ecclesiam catholicam credimus, sed etiam Apostolicam? At ecclesia Romana patrum, fideliumque consensu Apostolica dicitur, cum reliquae omnes iam inde a multis annis hoc cognomen amiserint.

Sed quaeris, Erit ne haeticum asserere, Romanam ecclesiam degenerare quoque ut caeteras posse, & Apostolicam etiam sedem a fide posse Christi deficere? Huic quaestioni breviter respondemus. Nolumus hic nos ecclesiae sententiam praevinire, sed si ad generale concilium referatur, haeseos nota errori illi inuretur. Nec enim video, cur, quid ipse sententiam de hac re, non audeam dicere. Quam eo melius cernere mihi videor, quod & eam proprius, diligentiusque contempler, & sine affectu, perturbationeque contempler. Quod si in hoc erro, quod Romanae sedis privilegia a Christo illi concessa & tueor, & contradicentes haeseos nomine condemnandos esse credo, non solum tuto, sed libenter erro: nec mihi errorem utilem, quo etiam delector, sine rationis praesertim vi extorqueri volo. Nam me non solum ratio ac disputatio impulit, ut ita crederem, sed nobilitas etiam summorum Theologorum & auctoritas. Hieronymus (1) prophanum esse, & periurum dicit, qui cathedrae Petri & Romanae sedis fidem non fuerit secutus. Cyprianus (2) alienum ait esse, prophanum esse, hostem esse, qui universalis ecclesiae non tenet unitatem, hoc est, lumen unum, unde mul-

(1) De nomine Hypostasis ad Damasium. (2) De simp. pra. tract. 3.

ti radii: radicem unam, unde multi rami: fontem unum, unde multi rivi: petram unam, supra quam ecclesia aedificata est: unum Pontificem, qui caeteros omnes sua & vi, & auctoritate contineat. A quo, si radium tollas, extinguatur: si frangas rannum, intereat: si praescindas rivum, areseat. Sic enim ille declarat. At, qui in fidei controversia Apostolicae sedis fidem, iudiciumque detrectat, is nec unitatem tenere potest, nec lumen, nec radicem, nec fontem. Atque Cyprianus idem (3), *Qui cathedram, inquit, Petri, supra quam fundata est ecclesia, deserit, in ecclesia se esse non confidat.* Ambrosius (4) pro eodem penitus habet, catholicum esse, & cum Romana ecclesia convenire. Gregorius (5) sic sedis Romanae auctoritatem in religionis, fideique causa existimat esse amplectendam, ut qui noluerint, ab eius petra, supra quam Christus universalem fundavit ecclesiam, soliditate convellantur. Leo exortem divini mysterii eum esse affirmat (6), qui ausus fuerit a Petri soliditate recedere, & impiam praesumptionem, quae petrae istius firmitatem Deo aedificante constructam nititur violare.

Nicolaus finit (7), quod qui Romanae ecclesiae privilegium ab ipso summo omnium ecclesiarum capite Christo traditum auferre conatur, hic proculdubio in haesim labitur. *Nam fidem, inquit, violat, qui adversus illam agit, quae est mater fidei.* Hanc vero Nicolai sententiam noli quaeso lector contemnere, quae scilicet actione 1. & 7. Synodi octavae confirmata est. Vbi & condemnati sunt Phocius & Michael, qui hoc sedis Romanae privilegium quatefacere nitebantur. Quod si in haesim labitur, qui Romanum episcopum Petro successisse negat, & ecclesiam proinde Romanam caeteris esse praepositam: ecquid de illo sentiendum est, qui privilegia Petro ob ecclesiae utilitatem a Christo data, privilegia, inquam, quae Petro ut Pontifici, doctore & pastori concessa sunt, ea ad successores quoque pertinere negaverit? At enim

Ggg 2

do-

(3) Lib. 4. epistol. nona. (4) Lib. de exce. fra. sui, Sary. cap. 7. (5) 12. dist. cap. praeceptis. (6) 19. dist. ita Dominus. (7) 22. dist. cap. Omnes.

doctrina sana oves pascere, fratres in fide confirmare, universas gentes per os illius audire verbum evangelii & credere; supra illum ædificare ecclesiam, ut portæ inferi non prævalerent adversus eam, non Petro ut privato homini, sed ut reipubl. christianæ præfecto congruebant. Quocirca ambigi inter catholicos nec debet, nec vero potest, quin Romanæ sedis de fide & religione iudicia certa sint. Præterea, qui negaret, in ligando atque solvendo eandem potestatem in Romano nunc episcopo inesse, quam Petro Christus contulisse creditur, is iure ac merito haberetur hæreticus: qui ergo firmitatem Petri ad fratres in fide confirmandos his, qui Petro succedunt, denegaverit, hic hæreticus iudicandus erit. Ad hæc faciamus ambiguum esse aliquam inter fideles de religione controversiam. Tum quærimus, si Romana, eademque Apostolica sedes, ut dissidentium ecclesiarum lites, disceptationesque componat, e Petri cathedra, tribunali pronunciet, an sequi illius sententiam debeamus, an non? Si sequimur, Romana sede errante, ecclesia tota in illius errore versabitur. Si non sequimur, ubinam illud est, *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in celis?* Ubinam rursum illud, *Deus elegit in nobis per os meum audire gentes verbum evangelii & credere?* Quod igitur, saltem in rebus ambiguis, ligaverit successor Petri, id ligatum erit, & quod in quæstione de fide proposita docuerit, hoc gentes non audire habent modo, verum etiam credere. Non hic refero quæ Leo in huius rei confirmationem dicit, 20. dist. cap. *De libellis*. Non quæ Damasus, & Adrianus 25. quæst. 1. cap. *Violatores*, & cap. *Generali*. Illud referam, quod in concilio Compluteni confirmato a Sixto 4. condemnatus est Petrus Oxomensis nomine etiam hæresis, in eo quod asseruit, ecclesiam urbis Romæ errare posse. Quem item errorem eodem quoque hæresis nomine damnavit Sixtus idem in extravaganti adversum Petrum Oxomens. edita. De qua quoniam in relectione de pœnitentia satis multa diximus, eo lector revocandus erit. Coactus est igitur ille sententiam recantare in hanc formam: *Consentio sanctæ matri ecclesie Romanæ, & sedi Apostolicæ, & ore ac corde confiteor illam me fidem tenere, quam dominus Sixtus papa auctoritate Apostolica & Evangelica tenet.*

Et

Et omnes, qui contra hanc fidem venerint, dignos æternæ damnatione pronuncio. Hactenus ex concilio Complut. Martinus vero quintus in fine concilii Constantiens. *Sacro*, inquit, *aprobante concilio mandamus archiepiscopis, episcopis, &c. ut qui de sacramento corporis & sanguinis Domini, vel de baptismo, seu peccatorum confessione, pœnitentiæ pro peccatis iniunctione, vel reliquis ecclesie sacramentis, seu fidei articulis, aliter sentit, ac docet, quam sacrosancta Romana ecclesia docet & observat, eos tanquam hæreticos iudicetis.* Concilium ergo Constantiense illos esse hæreticos iudicavit, qui Romanæ ecclesie fidei & doctrinæ refragarentur. Illud postremo addam. Cum ex traditionibus apostolorum ad evincendam hæresim argumentum firmum, certumque trahatur: constet autem, si testimonia rationesque hoc loco positas cum iis regulis conferas, quas in 3. libr. posuimus, Romanos episcopos Petro in totius ecclesie pontificatu & fidei magisterio successisse, ab apostolis esse traditum; cur non audebimus, assertionem adversam tanquam hæreticam condemnare? Sed, ut dixi, nolo ego ecclesie iudicium antevertere. Quanquam non videor antevertere, cum iam ipsius ecclesie sermo nostram omnem comprobavit de Romanæ sedis auctoritate sententiam. Sed hoc vix ægre dico propter viros quosdam & doctos & pios, qui nos contradixerunt. Illud assero, ac fidenter quidem assero, pestem eos ecclesie ac perniciem asserere, qui aut negant Romanum pontificem Petro in fidei, doctrineque auctoritate succedere, aut certe astruunt summum ecclesie pastorem, quicumque tandem ille sit, errare in fidei iudicio posse. Vtrumque scilicet hæretici faciunt; qui vero illis in utroque repugnant, hi in ecclesia catholici habentur. Quamobrem non equidem intelligo, quonam consilio fideles quidam hæreticorum, quam catholicorum opinionibus favere malint, nam hæretici video quid sequantur. Nempe vivendi, docendique licentiam, & in his omnibus impunitatem. Volunt sine capite corpus, ut neque pes, neque mens suum officium faciant. Volunt sine pastore uno oves, ut cum lupi ipsi sint, pastores tamen esse videantur. Volunt sine iudice lites, ut dissidiorum nullus finis sit. Atque ita cum amoto arbitro adversus doctos dimicent, victores a turba iudicent.

centur. Turbari demum omnia volunt, quoniam ut in Hispanorum proberbio est, *turbatum flumen piscatorum est lucrum*. Nos autem communem catholicorum sententiam sequamur, tuto enim sequimur, quoniam communis catholicorum est. Præterquamquod ea sentiunt, quæ sacrarum etiam literarum testimonia confirmant, pontificum decreta finiunt, veterum sanctorum chorus concinit, conciliorum patres affirmant, apostolorum traditio probat, perpetuus ecclesiæ usus observat. Quapropter, si ea quæ dixi, sole ipso illustriora & clariora sunt, si omnia dixi hausta ex ecclesiæ, scripturæque fontibus, si tota oratio nostra certis Theologiæ rationibus, integrisque & incorruptis testibus omnem sibi fidem confirmat: assentiamur tandem, ex Apostolicæ sedis auctoritate firma Theologos argumenta sumere ad fidei, Theologiæque dogmata comprobanda. De quinti igitur loci firmitate tantum dixerimus. Nunc adversariorum argumentationes refellamus.

CAPVT VIII.

Vbi argumenta capitis primi refutantur.

ATque in illis argumentis, quæ a principio sunt posita, Theologi nonnulli, minime mali illi quidem, sed non satis acuti, quoquomodo possunt, tergiversantur. Romanam quippe ecclesiam a Romano Pontifice discernunt, aiuntque hunc in fide errare posse, illam non posse. Sic sibi videntur omnia propemodum argumenta diluere. Nam pleraque ex illis non ecclesiæ Romanæ, sed summi Pontificis fidem impugnant. Atqui, ecclesiam Romanam isti, non Romanum episcopum ab errore, vindicant. Verum, si de errore in fidei iudicio, atque decreto loquimur, ut vere loquimur, nulum ego discrimen inter Apostolicam sedem, & Apostolicæ sedi insidentem inuenio. Primum quoniam, cum ad sedem Apostolicam accedimus fidei oracula postulaturi, non singulos Romanæ ecclesiæ fideles interrogamus, nec ecclesiam ipsam Romanam in concilium cogimus: sed pontificis maxi-

mi iudicium quarimus, eiusque sententiam expectamus.

Rursum, quoniam non Romanus populus est, qui ecclesiam universalem docet ea, quæ ad fidem attinent, sed Romanus episcopus. Nec potestas iudicandi de causis fidei, ligandi, solvendi, pascendi, in populo Romano est, sed in Romano pastore, vicario Iesu Christi. Concilia quoque non exigunt confirmationem & robur ab ipsa Romana plebe, sed a plebis Romanæ Antistite. Præterea, privilegium firmitatis, ut ante probatum est, Petro fuit peculiariter datum, Ego, inquit (1), *rogavi pro te, Petre, ne deficiat fides tua, & tu confirma fratres tuos*. Et iterum (2), *Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo ecclesiam meam*. Quocirca si veræ Theologiæ rationem sequimur, quæ capite tertio explicata est, in Petro & successoribus primum firmam, certamque doctrinam asseremus, mox vero in ecclesia Romana, cuius Petrus cum successoribus & caput & fundamentum est. Atque illud etiam animadverto, quod sicut omnibus simul episcopis docentibus errores falsos, necesse esset sane totam ecclesiam vario errore versari: ita si pastor ecclesiæ Romanæ, errorem fidei contrarium decerneret, oves quoque errante pastore dispergerentur. Testimonia demum, quæ retulimus, id fere probant, summum ecclesiæ pontificem, Petri successorem, & Christi vicarium, cum de fide pronunciat, errare non posse. Quo magis illos reprehendendos iudico (3), qui se dirempturos controversiam putaverunt, si Apostolicam sedem ab Apostolico præfule secernerent. Non recipit istam responsonem ratio, aspernatur, repellit. Illud potius sumit, errorem esse duplicem, alterum personalem, alterum iudicalem. Nec enim scholæ propria vocabula, etiamsi minus Latina sint, averfari debemus, sed malle, quod Augustinus ait (4), apertos, quam nitidos habere sermones. Error itaque personalis privatus est cuiusque error, iudicialis est publicus. Edidit Innocentius huius nominis 4. in libros decretalium commentaria, si in his quicquam errati est, hominis nimirum est, non pontificis, quam-

(1) Luc. 22. (2) Matth. 16. (3) Vid. lib. 5. cap. 5. quest. 3. (4) 58. dist. Sedulo.